

PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH

do kształcenia na odległość dla nauczycieli szkoły
ponadpodstawowej – edukacja dla bezpieczeństwa

Projekt „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Materiał opracowany w ramach grantu SCDIDN wsparciem nauczycieli w kształceniu na odległość przez Samorządowe Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Siedlcach

Scenariusz zajęć z edukacji dla bezpieczeństwa dla uczniów 1. klasy szkoły ponadpodstawowej

Można przyjąć, że najważniejsze wyzwania dla edukacji w kontekście epidemii Covid-19 to przekazywanie informacji i wiedzy z zakresu: biologii wirusa Covid-19, mechaniki rozprzestrzeniania się wirusa, stosowania maseczek (prawidłowego), dezynfekcji, mycia rąk, zachowywania dystansu społecznego, szczepień ochronnych.

Istotną rolę odgrywa kształtowanie wiedzy na temat wagi wyżej wymienionych dla życia i zdrowia innych ludzi.

System edukacji posiada potężny potencjał w zakresie informowania i przekazywania wiedzy z tych zagadnień.

Edukacja zdalna to efekt epidemii Covid-19, który zostanie z nami na stałe. W pełni zdalna edukacja lub edukacja hybrydowa to duże wyzwanie, które w zależności od rozpatrywanych aspektów tej edukacji może być postrzegane jako zagrożenie lub jako szansa.

Dlatego patrząc szeroko na problematykę zdalnej edukacji warto podkreślić wagę przekazywania wiedzy z zakresu: komunikacji interpersonalnej, korzystania z nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, uzależnień od technologii (FOMO, nadużywanie telefonu itd.), radzenia sobie ze stresem, możliwości uzyskania pomocy psychologicznej, ergonomii pracy przy komputerze, zdrowego odżywiania i aktywności ruchowej, podstaw przedsiębiorczości i ekonomii, logiki i prawa.

Oprócz wyżej wymienionych wyzwań mamy do czynienia z szeregiem innych wyzwań, w tym związanych z procesem kształcenia i wychowania w formie zdalnej. W tym wymieniłem należy kilka z tych, które można zaliczyć do wyzwań z zakresu organizacji i realizacji edukacji zdalnej.

To potrzeba uwzględnienia w procesie dydaktyczno-wychowawczym kształcenia wielu istotnych w czasie edukacji zdalnej, ale nie tylko, kompetencji społeczno-emocjonalnych. W tym wysuwających się na czoło, możliwe że w tym okresie trzech najważniejszych kompetencji takich jak poczucie wartości, motywacja wewnętrzna, odpowiedzialność (planowanie, organizacja, realizacja procesu uczenia się.)

To uwzględnienie wszystkich odbiorców procesu kształcenia. Nie tylko ucznia. Także jego rodziców i nauczycieli. W tym miejscu należy uwzględnić feedback pomiędzy wszystkimi wymienionymi podmiotami procesu kształcenia i wychowania. Szczególną rolę oczywiście odgrywa w tym miejscu nauczyciel i podejmowane przez niego działania na rzecz samodoskonalenia i rozwoju osobistego.

W procesie ewolucji edukacji do edukacji zdalnej należy pamiętać o motywacjach ucznia i poziomie jego motywacji oraz sposobach jego motywowania i utrzymania motywacji. W uproszczonym podziale możemy wyróżnić ucznia zmotywowanego (wewnętrznie, zewnętrznie, a najczęściej mix tych dwóch) oraz niezmotywowanego (z poczuciem winy lub takiego, któremu jest wszystko jedno).

Niezbędne jest uwzględnienie, a dokładnie takie przefiltrowanie otrzymywanego przekazu, który pozwoli na mądrą w tym turbulentnym środowisku edukację. Edukację, która pozwoli zachować równowagę, a może lepiej powiedzieć balans między oczekiwaniami dotyczącymi dobrostanu ucznia, a wymaganiami stricte dydaktycznymi i organizacyjnymi. Dobrostan ucznia w stosunku do realizacji programu, wymagań, oceniania, posiadanych efektów (np. wyników egzaminów).

Wyzwaniem będzie pogodzenie odnotowanej w trakcie zdalnej edukacji sytuacji: kopiuj – wklej z zasadą: mniej równa się więcej, która w przypadku części nauczycieli, wywraca do góry nogami dotychczasową metodykę kształcenia. Chodzi tu o przeniesienie lekcji z sali lekcyjnej do klasy wirtualnej i formy stacjonarnej do zdalnej (często w 100% online) z zachowaniem nieadekwatnych do formy zdalnej: celów, metod i środków dydaktycznych.

Niezbędne w zdalnej edukacji podejście: mniej równa się więcej, można scharakteryzować w skrócie pięcioma punktami:

1. Jak najmniej
2. Jak najwięcej offline
3. Zaangażuj członków rodziny
4. Personalizuj
5. Bądź konsekwentny

W tej zdalnej ewolucji edukacji istotną staje się problematyka zaufania – to podstawa, ale wyzwaniem będzie odpowiedź na fundamentalne pytanie: Gdzie jest granica między zaufaniem a naiwnością?

Powyższe przełoży się na uwzględnienie w przekazywanych treściach i wymaganiach przede wszystkim podstawy programowej. Docelowo oznacza to też odchudzenie tych podstaw programowych. To także zmiany w zakresie oceniania.

Podsumowując, ewolucja edukacji zapoczątkowana przejściem w edukację zdalną z powodu epidemii *Covid-19* to wiele wyzwań. Podkreślić należy jednak przede wszystkim, wynikające z tego szanse dla edukacji. Są to między innymi:

- automatyzacja kontroli postępów i feedbacku;
- lekcje odwrócone i metody projektu jako standard;
- indywidualizacja pracy z uczniem;
- ewolucja zasad oceniania np. w kierunku oceniania kształtującego;
- ewolucja zadań, czyli odejście od klasycznej pracy domowej w kierunku podziału zadań na zadania *online* (na żywo), w tym realizowane indywidualnie, w parach lub w grupach oraz zadania *offline*, które można podzielić na realizowane z wykorzystaniem technologii: komputer, telefon, Internet lub realizowane bez komputera.

Działania służące poprawieniu poziomu edukacji zdalnej prowadzą bezpośrednio i pośrednio do poprawy jakości szeroko ujmowanej edukacji. A wyższa jakość edukacji równa się poprawie w różnych obszarach życia.

TEMAT:

Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej. Formacje służb mundurowych.

CELE OGÓLNE:

- Zapoznanie z organizacją Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, ich zadaniami i uzbrojeniem.
- Kształtowanie poczucia odpowiedzialności za bezpieczeństwo państwa.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

Uczeń:

- rozumie istotę oraz zna elementy składowe systemu bezpieczeństwa, jego poszczególne instytucje, charakter związków między nimi,
- omawia zadania, struktury oraz podstawowe uzbrojenie i wyposażenie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej,

- zna i wymienia nazwy formacji służb mundurowych (w tym Obrony Terytorialnej) zapewniających bezpieczeństwo państwa oraz wyjaśnia zadania tych służb,
- zna i rozumie rolę świadczeń obywateli na rzecz obronności oraz zadań i kompetencji władz państwowych i samorządowych w tym zakresie.

METODY PRACY:

- wykład,
- pogadanka,
- praca w grupach,
- śnieżna kula.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- prezentacja *Power Point* pod tytułem: Siły zbrojne,
- plik tekstowy (np. Word, Notatnik itp.) lub kartki i długopisy,
- materiał dydaktyczny ze Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej: Struktura i organizacja Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej,
- aplikacja *MS Teams* z platformy Office 365.

PRZEWIDYWANY CZAS:

45 minut

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Uwagi ogólne:

Lekcja *online* odbywa się w *MS Teams* (*Zoom* lub w innej aplikacji - komunikatora stosowanej w szkole).

Uczniowie na poprzedniej lekcji otrzymali link do materiału „[Struktura i organizacja Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej](#)” zamieszczonego na Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej [dostęp 16.11.2021], z którym powinni zapoznać się przed lekcją.

Część wprowadzająca:

Nauczyciel rozpoczyna lekcję. Podaje temat zajęć i sprawdza obecność. Prosi uczniów o opinie na temat materiału z Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej: Struktura i organizacja Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Nauczyciel przedstawia cele zajęć.

Następnie korzystając z prezentacji, w ramach wprowadzenia krótko przypomina podział systemu obronnego Rzeczypospolitej Polskiej i przedstawia podział Sił Zbrojnych

Część główna:

Nauczyciel przedstawia zadanie uczniom i wyjaśnia zasady pracy. Następnie z wykorzystaniem funkcji podziału na pokoje w *MS Teams* dzieli losowo uczniów (w zależności od liczby osób obecnych na zajęciach *online*) na dwuosobowe lub trzyosobowe zespoły.

Zadaniem młodzieży jest określenie swojego stosunku do obowiązku służby wojskowej. Uczniowie powinni w ciągu 7 minut odpowiedzieć na pytanie przewodnie: Pobór powszechny czy armia zawodowa?

Uczniowie na kartkach lub w wybranym przez siebie dokumencie tekstowym wymieniają argumenty za i przeciw rozwiązaniom, w których funkcjonowanie sił zbrojnych w Polsce oparte jest głównie na poborze powszechnym lub na armii zawodowej. Następnie powinni dokonać wyboru jednej z dwóch form służby wojskowej. Uczniowie podpisane materiały (dokument tekstowy lub skan kartki) przesyłają nauczycielowi z wykorzystaniem zakładki zadanie lub indywidualnego czatu w *MS Teams*.

Nauczyciel w czasie pracy w zespołach odwiedza pokoje (tzw. szeleszczący nauczyciel). Wspiera uczniów, odpowiada na pytania, wyjaśnia. Po upływie określonego czasu nauczyciel zamyka pokoje i prosi przedstawicieli uczniów o przedstawienie wyboru, którego dokonali i krótkie uzasadnienie.

Po przedstawieniu i uzasadnieniu przez uczniów dokonanych wyborów nauczyciel łączy ze sobą dwa dotychczasowe zespoły, które dokonały odmiennych wyborów, w czteroosobowe lub sześćosobowe zespoły (wykorzystując do tego opcję pokoi w *MS Teams*). Uczniowie w pokojach dyskutują przez 4 minuty między sobą. Ponownie zespół dokonuje wyboru pomiędzy poborem powszechnym i armią zawodową jako dominującą formą służby wojskowej. Po upływie wyznaczonego czasu uczniowie przechodzą do głównego pokoju i prezentują swój wybór.

Po prezentacji następuje ponowne łączenie grup (najlepiej takich, które dokonały przeciwnych wyborów) w większe grupy, które znowu w wyniku dyskusji muszą wybrać pomiędzy proponowanymi rozwiązaniami.

Schemat łączenia w grupy z wykorzystaniem opcji pokoi *MS Teams* powtarza się do momentu, w którym w efekcie śnieżnej kuli zostanie dwa zespoły, które dokonały wyboru.

Ostatnia dyskusja odbywa się w pokoju ogólnym, w trakcie której następuje wymiana argumentów pomiędzy dwoma zespołami. Celem jest osiągnięcie konsensusu i wybór jednej z dwóch dostępnych opcji przez całą klasę.

Część podsumowująca:

Nauczyciel podsumowuje pracę uczniów:

- wskazuje najaktywniejsze zespoły lub ich poszczególnych członków na kolejnych etapach kuli śnieżnej,
- powtarza najważniejsze argumenty za i przeciw poborowi powszechnemu i armii zawodowej jako dominującej formie służby wojskowej w Polsce,
- wskazuje na istniejące od 2017 roku tzw. trzecie rozwiązanie (trzeci wybór), jakim są Wojska Terytorialne,
- zadaje pracę dodatkową (dla chętnych), która polega na odpowiedzi na pytanie: W jakim rodzaju sił zbrojnych RP chciałbyś służyć i dlaczego? Uczeń przesyła nauczycielowi skan ręcznie napisanej odpowiedzi przez jeden uzgodniony z nauczycielem kanał komunikacji (np. czat indywidualny *MS Teams* lub zadania *MS Teams* lub poczta służbowa).

BIBLIOGRAFIA:

1. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia*. Dz.U. z 2018 r. poz. 467.
2. Boniek B., (2019) *Edukacja dla bezpieczeństwa. Program nauczania dla szkół ponadpodstawowych (liceum i technikum)*, Gdynia: Operon.

Autor scenariusza: Szymon Maciołek – SCDiDN Siedlce